

Громадська організація
«Причорноморський центр
досліджень проблем суспільства»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

учасників міжнародної
науково-практичної конференції

**«АКТУАЛЬНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
РІЗНОМАНІТНИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ
СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА»**

10–11 вересня 2021 р.

м. Одеса

УДК 001.8:316.4(063)

A43

A43 **Актуальні наукові дослідження різноманітних соціальних процесів сучасного суспільства:** матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 10–11 вересня 2021 року). – Одеса : ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2021. – 100 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думки учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 001.8:316.4(063)

© Автори тез, 2021

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Бондарчук М. О.

П'ЯНСТВО НА ЖИТОМИРСЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ В 20-Х РОКАХ
XX СТОЛІТТЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ 6

Горожанкіна Д. Ю.

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ..... 10

Ковбаса В. М.

ЄВРЕЙСЬКЕ ПИТАННЯ В ПОЛІТИЦІ
РОСІЙСЬКОЇ ОКУПАЦІЙНОЇ ВЛАДИ У ГАЛИЧИНІ
ТА БУКОВИНІ (1914-1917 РР.)..... 14

Кравченко М. С.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОБРОВОЛЬЧОЇ
МЕМУАРИСТИКИ ТА ВНУТРІШНЬОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
ДОБРОБАТІВ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЧИХ ФОРМУВАНЬ..... 19

Ложешник О. С.

КОЗАКИ ЧОРНОМОРСЬКОГО КОЗАЦЬКОГО ВІЙСЬКА
ТА КОЛОНІЗАЦІЯ ОДЕСИ 23

Сайко М. М.

ВІДДІЛЕННЯ ІМПЕРАТОРСЬКОГО АЛІМЕНТАРНОГО
ФОНДУ В ІТАЛІЙСЬКОМУ РЕГІОНІ «САМНІЙ»
У КІНЦІ I – СЕРЕДИНІ III СТ. (ЗА ДАНИМИ
ЕПІГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ)..... 28

Сеницький В. В.

ВИКОРИСТАННЯ НАЗВИ «ГАЙДАМАКИ»
В КРИПТОНИМАХ УНС ТА УПА..... 31

Ткачук Т. А.

РОЛЬ США У ТАЄМНИХ
БРИТАНСЬКО-НІМЕЦЬКИХ ПЕРЕГОВОРАХ 1939 Р. 36

Яковлев І. В., Реутський В. А., Карпеченкова А. О.

«ПОМАРАНЧЕМА КОМАНДА» В. А. ЮЩЕНКО..... 40

НАПРЯМ 2. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Дейнега Е. О.

РЕЛІГІОЗНИЙ ФУНДАМЕНТАЛІЗМ
В КОНТЕКСТЕ МИРОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ..... 45

Кобетяк А. Р. ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ «КИЇВСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я».....	49
Маліновська О. С. ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЗНАВЧЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ: СУЧАСНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДИСКУРС.....	52
Мартиненко О. П. ГЕНОЛОГІЧНИЙ СИНТЕЗ У ВЧЕННІ ПАРМЕНІДА.....	54
Севрук І. І., Соколовська Ю. В., Чупринова Н. Ю. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОФЦЕРА: ПРАКТИЧНІ ВИМІРИ	58
Швидун Л. Т. ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ МОБІЛЬНОСТІ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	62

НАПРЯМ 3. СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Vasylets O., Kazmirova O., Slinchenko V. MORAL VALUES AND PRAGMATIC DECISIONS: HISTORICAL CHALLENGES OF OUR TIME	67
Гуйван П. Д. СПЕЦИФІКА СПРИЙНЯТТЯ ЧАСОВОГО ПЕРЕБИГУ У СУЧАСНОМУ СВІТІ	71
Чаплик М. М., Бойко К. Л. СТАВЛЕННЯ МАРІУПОЛЬЦІВ ДО ВИСВІТЛЕННЯ ВИПАДКІВ СУЇЦИДУ У ЗМІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ РОЗВІДУВАЛЬНОГО СОЦІОЛОГІЧНОГО ОПИТУВАННЯ).....	75

НАПРЯМ 4. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Bondarenko V. D. THEORETICAL AND PRACTICAL DIMENSION OF TRUMP'S FOREIGN POLICY TOWARDS THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN USING THE SWOT-ANALYSIS APPROACH	79
Карпак О. М. ЄС-УКРАЇНА: ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН.....	85

Кобетяк А. Р.

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ «КИЇВСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я»

Протягом багатьох століть Українська церква існувала в різних державницьких, політичних, економічних та історичних умовах. Це одна з найдревніших православних церков у Центральній та Східній Європі. Сьогодні за право називатися спадкоємцями Володимирового хрещення ідеологічно борються кілька конфесій євро-азійського регіону. Пройшовши складний шлях становлення, Київська церква посідає чільне місце в державотворенні багатьох слов'янських країн. За даними різних соціологічних розвідок та історичними спостереженнями, православ'я (християнство) – найпотужніший фактор самоідентифікації населення українських земель за останні 5–7 століть. Українська церква, перейнявши Візантійську традицію, за роки існування в часи розквіту Київської Русі, Могилянську добу, в часи смуту й занепаду, розділення українських земель та постійному пошуку союзників, значно змістовно збагатилась, як внутрішньо, так і зовнішньо. Утворився власний потужний культурно-релігійний простір.

Будучи завжди відкритою до європейського простору та освітньо-культурних інновацій із Заходу, наша церква примножилася тисячами визначних особистостей та церковних діячів, які ввійшли до числа кращих богословів та ієрархів світового православ'я. Не можна сказати, що українська церковно-культурна традиція сьогодні завершила своє становлення. Навпаки, її трансформація отримала нову хвилю розвитку з проголошенням автокефалії Української церкви. Надання Томосу спричинило об'єднання гілок українського православ'я, на черзі переходи з Московського патріархату.

Однак, варто відзначити, що надання автокефального статусу Українській церкві повністю не вирішило проблеми юрисдикційного розділення всередині України. За даними державного органу у справах релігій та національностей домінуючою конфесією залишається Московський патріархат, а ідейний лідер та багаторічний будівничий українського православ'я патріарх Філарет заявив про «недійсність» нової церкви та відродив діяльність Київського патріархату. Таким

чином, ситуація в українському православ'ї залишається складною. Паралельно існують дві гілки визнаних церков, що суперечить древній традиції та канонам церкви. Тому, дослідження означеного питання має значний науковий інтерес та потенціал.

Історично склалося так, що Україна є місцем перетину сфери впливу «трьох Римів». Це протистояння явно загострилося із наданням Томосу для України Вселенським патріархом. Однак, прогнозуємо, що конфлікт буде розв'язано мирним шляхом, ця ситуація навпаки піде на загальнопроевангельську користь. Проблема набуття автокефального статусу національною церквою не нова. Історична ретроспектива досліджуваної теми свідчить про її періодичне загострення, особливо з початку ХХ ст.

Внаслідок приєднання до Москви, Київська митрополія не віднайшла оптимально зручних умов для власного поступального розвитку. Це забезпечувалося «державною опікою», модель якої московські правителі запозичили з Візантії. За таких обставин, незалежність Київської церкви аж ніяк не вписувалося в імперські амбіції Росії [2, с. 5].

Ідея Київського православ'я сьогодні остаточно не розкрита. Констатуємо, що становлення Київської церкви зазнало складного історичного шляху, що супроводжувалося істотними трансформаціями та зміною юрисдикції. Перш за все, це пов'язано із відсутністю державності та зміною державно-політичного вектору, а також із розділенням українських земель у складі різних державних формувань.

Сьогодні констатуємо, що автокефальному руху в Україні понад сто років. Він розпочинався на початку ХХ століття як частина процесу побудови нації. Тоді це був дуже потужний соціальний рух. Боротьба українського народу за церковну незалежність у першій третині ХХ ст. не закінчилась успіхом. За незначний період було реалізовано чотири основних спроби проголошення та визнання Української церкви різних формацій. Після завоювання більшовиками та проголошення Радянського Союзу, про націоналізацію церкви довелося забути. Більшовицька влада намагалась створити таку церковну організацію, яка б була повністю підконтрольною.

Після здобуття незалежності в Україні паралельно функціонують різні за юрисдикцією православні церкви, які не мають взаємного визнання та протиставляються одна одній. Поліконфесійна ситуація в Україні в цілому – це історично сформований феномен українського суспільства. Тому, сьогодні в Україні, немає підстав говорити про Єдину церкву у майбутньому. В Україні паралельно проживає понад сотню національностей, які сповідують різні релігії. Православ'я, в його різних юрисдикціях, є домінуючою, однак не абсолютною релігією України. Тому, майбутнє конституювання Української автокефальної церкви буде відбуватися виключно на базі конкурентних

або ж партнерських відносин. Майбутнє ПЦУ буде залежати від її позитивного становлення та якісного розвитку. Разом із тим, прагнення українського народу, одного із найбільших православних народів світу, мати власну автокефальну церкву активізувалося після здобуття незалежності, цілком природне.

Крім того, незважаючи на численні досягнення новоутвореної церкви та значний історичний шлях становлення Київського православ'я, варто констатувати, що так і не було оформлено цілісну концепцію, загальну доктрину Української церкви, яка могла б одноосібно ідентифікувати себе із дrevньою Київською кафедрою, яка є прямою спадкоємицею Візантії. Ще, показники рівня релігійності населення України прямо не корелюються з показниками рівня довіри до релігійних організацій.

Українці мають розпочати справжній рівний діалог. Варто пам'ятати, що ми не лише українці, ми ще й християни. Завжди необхідно шукати об'єднуюче, а не розділяюче нашу націю. Якщо наша країна консолідується на платформі виключно «українського» – це може призвести до критики зі сторони Росії та інших країн, яким не вигідна сильна Україна. Нам будуть закидати в політичному плані «українофільство», а в церковному – етнофілетизм [1, с. 5].

До надання Томосу, мільйони українців не могли вільно відвідувати та брати участь у Богослужіннях в святинях світового значення (Свята Земля, Афон). Багато хто із них відчував себе певною мірою меншовартісним. Розкол завжди розділяє. Однак крім декларування цього факту необхідно реалізувати принципи національної віри.

За роки незалежності України ситуація кардинально не змінилась. Про це свідчить розділення українського православ'я. Причому така тенденція потенційно буде зберігатися найближчими десятиліттями. Насправді автокефалія не може бути причиною розколу, а сьогодні констатуємо роздільність та локальне зростання конфронтації між православними церквами. Наразі, згідно офіційної статистики Державної служби з етнополітики та свободи совісті за 2021 р., менше половини всіх православних приходів належать до новоутвореної релігійної організації. До ПЦУ належить 7188 зареєстрованих громад, в той час до УПЦ МП 12406.

Чи призведе це до ескалації конфлікту на Сході та до міжрелігійних протистоянь наразі сказати важко. Гібридна війна завжди несе приховану небезпеку. Тому релігійна безпека країни сьогодні є одним із ключових завдань загальнонаціональної безпеки України та потенційного будівництва громадянського суспільства в нашій державі.

Отже, на сучасному етапі розвитку українського православ'я необхідно констатувати його розділення на різні юрисдикції. Частина парафій знаходиться у підпорядкуванні УПЦ, яка керується Московсь-

кою патріархією. Інша частина – Православна церква України, яка на початку 2019 р. отримала Томос від Константинопольського патріарха, знаходиться на шляху Вселенського визнання. Наразі пройшов незначний проміжок часу, тому лише 3 з 15 Помісних церков офіційно згадують ім'я предстоятеля ПЦУ за Богослужінням, але більшість вже визнаних автокефалій саме так боролись за власне визнання. Тому, майбутнє визнання ПЦУ більшістю Помісних церков це лише питання часу.

Незважаючи на численні здобутки за тисячолітню історію, Київська митрополія так і не змогла остаточно визначитися із власним шляхом розвитку та церковно-ідеологічною доктриною. Концепція Київського православ'я на початку ХХІ ст. так і не була сформована. Про це свідчить лист патріарха Володимира (Романюка) до президента НАНУ Б. Патона, в якому ієрарх просить допомогти сформуванню основну доктрину подальшого розвитку української церкви [1, с. 634].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабинський А. Вселенський момент в українському християнстві: роздуми про Об'єднавчий православний собор // Патріархат. – № 1 (471). – 2019. – С. 3– 6.
2. Лотоцький О. Українські джерела церковного права. ред. Р. Смаль-Стоцький // праці Українського наукового інституту. Варшава: б. в., 1931. 320 с.
3. Саган О. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. – К.: Світ Знань, 2004. 912 с.

Маліновська О. С.

кандидат філософських наук, доцент,
докторантка кафедри соціальної філософії та управління
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна

ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЗНАВЧЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ: СУЧАСНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДИСКУРС

Проблема інтелігенції, попри її нібито очевидну розробленість (з огляду на кількість праць як у філософсько-науковій літературі, так і публіцистиці, особливо представленій сучасними засобами масової